

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 98/03-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészarosa a Daniela Švábyho na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2003 prerokoval prijatú sťažnosť K. M., bytom P., zastúpeného advokátom JUDr. P. Sch., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02 **p o r u š i l** právo K. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu v Trnave prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 5 T 8/02 k o n a l .

3. K. M. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Trnave p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 98/03-8 zo 7. mája 2003 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť K. M., bytom P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. Sch., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Trnave (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ listom svojho právneho zástupcu zo 14. júla 2003, ako aj okresný súd vo vyjadrení z 30. júna 2003 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania.

V podanej sťažnosti sa uvádza, že uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Trenčíne (v súčasnosti Krajského úradu justičnej polície Policajného zboru v Trenčíne) sp. zn. ČVS: KÚV-16/10/99 zo 7. apríla 1999 bolo proti

sťažovateľovi vznesené obvinenie pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1, 2 a 3 Trestného zákona. Zároveň bol uznesením Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tp 30/99 z 9. apríla 1999 vzatý do väzby, ktorá trvala až do 18. januára 2002.

Listom prokuratúry z 24. novembra 2000 mu bolo oznámené, že sa na neho podala obžaloba na Okresnom súde v Prievidzi.

Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 4. apríla 2001 bola podľa § 25 Trestného poriadku trestná vec sťažovateľa vedená na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 2 T 498/00 tomuto súdu odňatá a prikázaná okresnému súdu. Okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 66/01 zo 16. mája 2001 trestnú vec postúpil Krajskému súdu v Trenčíne. Krajský súd v Trenčíne 5. decembra 2001 vyslovil svoju nepríslušnosť a vec predložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie v spore o príslušnosť. Napokon najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndt 2/2002 z 18. januára 2002 rozhodol o tom, že príslušný na vykonanie konania v prvom stupni v trestnej veci sťažovateľa je okresný súd. Zároveň sťažovateľa pre nečinnosť súdov prepustil z väzby.

Od uvedeného času nedošlo k žiadnej zmene situácie, a to či už k predbežnému prejednaniu obžaloby alebo vytýčeniu termínu hlavného pojednávania.

Sťažovateľ sa v podrobnostiach dovoľáva skutkového stavu zisteného nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 137/02 z 22. januára 2003.

Podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu jeho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02 porušil práva sťažovateľa vyplývajúce z čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej žiada, aby ústavný súd

okresnému súdu prikázal vo veci sp. zn. 5 T 8/02 konať a rozhodnúť. Napokon požaduje primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk.

Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu z 30. júna 2003 nevyplýva jednoznačné stanovisko vo veci samej, keďže uvádza iba relevantné základné skutočnosti vyplývajúce z trestného spisu a niektoré ďalšie organizačné skutočnosti, ktoré považuje pre posúdenie veci za dôležité.

Poukazuje na to, že daná trestná vec napadla pôvodne na Okresný súd v Prievidzi a 4. apríla 2001 bola najvyšším súdom Okresnému súdu v Prievidzi odňatá a prikázaná okresnému súdu, kde napadla 11. apríla 2001, bola zapísaná pod sp. zn. 5 T 66/01 a pridelená sudcovi M. K. Sudca 16. mája 2001 rozhodol o postúpení veci Krajskému súdu v Trenčíne, lebo v rámci predbežného prejednanie obžaloby zistil, že na Krajskom súde v Trenčíne sa vedie ďalšie trestné konanie pre trestný čin lúpeže. Proti uzneseniu o postúpení veci bola podaná sťažnosť, a preto okresný súd 13. júla 2001 predložil spis Krajskému súdu v Trnave, ktorý 1. augusta 2001 spis vrátil ako predčasne predložený kvôli závadám v doručení. Sudca 7. augusta 2001 predložil spis najvyššiemu súdu v súvislosti s návrhom na predĺženie lehoty trvania väzby u F. K. a S. P. Najvyšší súd 21. augusta 2001 väzbu predĺžil do 25. augusta 2002. Potom 3. septembra 2001 bol spis predložený znova Krajskému súdu v Trnave, ktorý uznesením sp. zn. 4 To 213/01 z 20. septembra 2001 sťažnosť zamietol, lebo bol toho názoru, že postup okresného súdu bol správny. Po vrátení spisu bol tento zaslaný 30. októbra 2001 Krajskému súdu v Trenčíne. Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 1 T 32/01 z 5. decembra 2001 rozhodol, že nie je príslušný. Najvyšší súd 18. januára 2002 rozhodol v rámci sporu o príslušnosť, že na vykonanie konania v I. stupni je príslušný okresný súd. Spis na okresný súd došiel 28. januára 2002 a bol zapísaný pod sp. zn. 5 T 8/02. Opatrením predsedu okresného súdu z 12. februára 2002 bola vec odňatá sudcovi M. K., lebo minister spravodlivosti Slovenskej republiky mu dočasne pozastavil výkon funkcie sudcu. Zároveň bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. K. S.

Predseda okresného súdu poukazuje ďalej na skutočnosť, že s vecou sp. zn. 5 T 8/02 súvisia aj ďalšie obžaloby, ktoré boli postúpené z Okresného súdu v Prievidzi. Ide o veci pod sp. zn. 5 T 181/01 (týka sa sťažovateľa) a 5 T 180/01 (týka sa I. M., ktorý medzičasom zomrel). Spis sp. zn. 5 T 8/02 obsahuje 17 zväzkov a má 5 760 strán. Pripojené spisy sp. zn. 5 T 180/01 a 5 T 181/01 majú 807, resp. 644 strán. Celkom ide o 7 211 strán.

Ako vyplýva z vyjadrenia sudkyne JUDr. S., nebolo možné doposiaľ vec riadne naštudovať, lebo spis bol niekoľkokrát predložený Krajskému súdu v Trnave (22. februára – 8. marca 2002, 16. apríla – 9. mája 2002, 10. júla – 17. júla 2002) z dôvodu rozhodovania o sťažnostiach obvinených proti uzneseniam o zamietnutí ich žiadostí o prepustenie z väzby. Ďalej od 9. augusta do 20. augusta 2002 bol spis predložený najvyššiemu súdu z dôvodu rozhodovania o predĺžení väzby u S. P. a S. K. Napokon od 23. septembra do 3. októbra 2002 bol spis zapožičaný ústavnému súdu v rámci konania o sťažnosti obvineného F. K.

Napokon predseda okresného súdu poukazuje na skutočnosť, že okrem pozastavenia výkonu funkcie u sudcu K., ktoré doposiaľ trvá, odišla do starobného dôchodku jedna trestná sudkyňa, pričom časť jej vecí bola pridelená JUDr. S. Inak v senáte JUDr. S. sa vykazuje veľmi vysoký nápad vecí. Za takéhoto stavu a popri ostatnej práci je štúdium takej rozsiahlej veci veľmi náročné a zodpovedné. Je predpoklad, že sudkyňa štúdium spisu ukončí v mesiaci júl 2003.

Zo stanoviska právneho zástupcu sťažovateľa zo 14. júla 2003, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. júla 2003, vyplýva, že konštatovaná nečinnosť okresného súdu doposiaľ trvá, a preto trvá aj stav právnej neistoty u sťažovateľa. Hoci sťažovateľ uznáva fakt, že súdy sú zaťažené, nie je to dôvod, ktorým by bolo možné ospravedlniť porušenie práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prietahov. Stanovisko okresného súdu považuje preto za neakceptovateľné.

II.

Z podanej sťažnosti, z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu a z pripojeného spisu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 137/02 sa dajú zistiť nasledovné podstatné skutočnosti.

Uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Trenčíne sp. zn. ČVS: KÚV-16/10/99 zo 7. apríla 1999 bolo vznesené proti sťažovateľovi, ako aj I. M. obvinenie pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1, 2 a 3 Trestného zákona.

Uznesením Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tp 30/99 z 9. apríla 1999 bol sťažovateľ vzatý do väzby s účinnosťou od 8. apríla 1999.

Prípisom z 24. novembra 2000 oznámila prokurátorka Krajskej prokuratúry v Trenčíne, že uvedeného dňa podala na sťažovateľa obžalobu na Okresnom súde v Prievidzi.

Z obžaloby Krajskej prokuratúry v Trenčíne č. k. 2 Kv 5/99-1119 zo 17. novembra 2000 sa dá zistiť, že bola doručená Okresnému súde v Prievidzi 24. novembra 2000, kde sa viedla pod sp. zn. 2 T 498/00. Obžaloba je podaná na 8 obvinených vrátane sťažovateľa a má desať bodov.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 29/2001 zo 4. apríla 2001 bola trestná vec vedená na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 2 T 498/00 odňatá Okresnému súde v Prievidzi a prikázaná okresnému súde. Z uznesenia vyplýva, že podľa názoru najvyššieho súdu ide o rozsiahlu a „vysoko“ závažnú trestnú činnosť javiacu znaky organizovaného zločinu. Vzhľadom na charakter tejto trestnej veci je nutné, aby sa ňou zaoberali sudcovia so skúsenosťami a praxou na trestnom úseku. Skutočnosť, že z prejednávania tejto trestnej veci sú vylúčení všetci sudcovia Okresného súdu v Prievidzi pôsobiaci na trestnom úseku, ale aj sudcovia Krajského súdu v Trenčíne pôsobiaci na trestnom úseku, spolu s okolnosťou, že Okresný súd v Prievidzi nemá priestorové a bezpečnostné podmienky nevyhnutné na výsluch chránených a utajených svedkov, ako ani zabezpečovacie zariadenia a priestory nutné pre bezpečný priebeh hlavného pojednávania, vrátane skutočnosti, že v obvode Okresného súdu v Prievidzi sa nenachádza väznica, kde by sa prípadne mohlo hlavné

pojednávane vykonať, predstavujú súhrnne také dôležité dôvody, na základe ktorých najvyšší súd v zmysle § 25 Trestného poriadku musel rozhodnúť tak, ako to je vyššie uvedené. Spis došiel na okresný súd 11. apríla 2001, kde bol vedený pod sp. zn. 5 T 66/01.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 5 T 66/01 zo 16. mája 2001 bola trestná vec vedená na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 66/01 postúpená na prejednanie Krajskému súdu v Trenčíne ako súdu príslušnému vo veci konať. Podľa názoru okresného súdu keďže na Krajskom súde v Trenčíne sa vedie proti I. M. a spol. ďalšie trestné konanie pod sp. zn. 1 T 5/01 za trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) a ods. 3 Trestného zákona v zmysle § 20 ods. 1 a § 21 ods. 1 Trestného poriadku, má aj o tejto veci konať Krajský súd v Trenčíne. Ďalej sa v odôvodnení uznesenia poukazuje aj na skutočnosť, že ani na okresnom súde nie sú vytvorené také priestorové a bezpečnostné podmienky, aké uvádza najvyšší súd. Ak bol preto najvyšší súd toho názoru, že trestná vec nemôže byť prejednaná Okresným súdom v Prievidzi, potom vo zvýšenej miere sú dané také isté dôležité dôvody aj na strane okresného súdu.

Uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 1 T 32/01 z 5. decembra 2001 bolo vyslovené, že krajský súd nie je príslušný na konanie v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 66/01. Podľa názoru krajského súdu za rozhodujúce treba považovať uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 29/2001 zo 4. apríla 2001, ktorým sa rozhodlo o odňatí tejto trestnej veci Okresnému súdu v Prievidzi a o jej prikázaní okresnému súdu. Týmto rozhodnutím najvyššieho súdu sa založila miestna príslušnosť okresného súdu, ktorý per analogiam § 189 Trestného poriadku nemôže už vec postúpiť inému súdu.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 2/2002 z 18. januára 2002 bolo vyslovené, že príslušným na vykonanie konania v prvom stupni v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 66/01 je okresný súd. Podľa názoru najvyššieho súdu predpokladom postúpenia veci podľa § 188 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku musí byť zistenie, že súd, na ktorom bola obžaloba podaná, nie je na jej prejednanie sám príslušný. V danom prípade však príslušnosť na konanie v prvom stupni bola okresnému súdu daná rozhodnutím najvyššieho súdu, čo vylučuje ďalší postup podľa § 188 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

Najvyšší súd zároveň rozhodol o prepustení sťažovateľa z väzby. Spis sa vrátil okresnému súdu z najvyššieho súdu 28. januára 2002 a odvtedy je vedený pod sp. zn. 5 T 8/02.

Opatrením predsedníčky okresného súdu JUDr. H. G. č. Spr 222/02 z 12. februára 2002 podľa § 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 66/1992 Zb. o Spravovacom poriadku pre okresné a krajské sudy v znení neskorších predpisov trestná vec sp. zn. 5 T 8/02, ako aj ďalšie trestné veci sp. zn. 5 180/01 a 5 T 181/01 sa odňali zákonnému sudcovi M. K. a prideliť sa na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. K. S. Z odôvodnenia vyplýva, že 11. februára 2002 sudca M. K. predložil predsedníčke okresného súdu rozhodnutie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu v dôsledku podaného návrhu na začatie disciplinárneho konania, a to až do doby právoplatného skončenia disciplinárneho konania.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 87/02 z 15. augusta 2002 bolo rozhodnuté, že sa väzba F. K. a S. P. nepredlžuje. Podľa názoru najvyššieho súdu návrh predsedníčky senátu okresného súdu bol síce predložený v zákonnej lehote a oprávnenou osobou, ale nebolo možné mu vyhovieť, lebo nie sú splnené zákonné podmienky pre predĺženie lehoty trvania väzby nad tri roky v zmysle § 71 ods. 2 Trestného poriadku. Požiadavka obťažnosti veci je splnená len formálne, a to berúc do úvahy rozsah trestného spisu. Z toho dôvodu však už najvyšší súd uznesením z 21. augusta 2001 predĺžil lehotu trvania väzby o jeden rok, teda do 25. augusta 2002, celkom spolu na tri roky. Hoci od tohto termínu uplynul takmer jeden rok, nedošlo k určaniu termínu hlavného pojednávania, prípadne k termínu neverejného zasadnutia na predbežné prerokovanie obžaloby. Nie je možné prehliadnuť, že vec napadla na okresný súd už 11. apríla 2001, keď najvyšší súd uznesením zo 4. apríla 2001 odňal vec Okresnému súdu v Prievidzi a prikázal ju okresnému súdu, pričom na Okresný súd v Prievidzi obžaloba krajského prokurátora v Trenčíne napadla ešte 26. novembra 2000. Tieto prieťahy vo veci spôsobil prevažne nesprávny pracovný postup okresného súdu (postúpenie veci Krajskému súdu v Trenčíne, rozhodnutie o väzbe samotným predsedom senátu a rozhodovanie o príslušnosti súdu na konanie). Nebyť popísaných skutočností mohlo sa začať konať vo veci po 11. apríli 2001. Najvyšší súd nezistil ani iné závažné dôvody na predĺženie lehoty trvania väzby. Tými treba

rozumieť napríklad opakovane vznášané neúspešné námietky zaujatosti členov senátu, neopodstatnené výmeny obhajcov, dlhšie trvajúcu chorobu sudcu alebo členov senátu, predlžovanie konania v dôsledku sebapoškodzovania sa obvineného. Za takýto dôvod však nie je možné považovať nečinnosť alebo liknavosť súdu, prípadne opakované procesné pochybenia súdu, ktoré nemali pôvod v konaní obvinených.

Nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 137/02-38 z 22. januára 2003 bolo vyslovené, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02 porušil právo F. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okresnému súdu prikázal vo veci konať a F. K. priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov ...“.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny „Každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných priet'ahov ...“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná ...“.

Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým zdôrazniť, že nálezom č. k. I. ÚS 137/02-38 z 22. januára 2003 bolo už vyslovené porušenie rovnakých práv spoluobžalovaného sťažovateľa F. K. a niet dôvodu, aby skutkové a právne závery tam vyslovené neboli použité mutatis mutandis aj v tejto veci.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníka a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS. 70/98). Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

1. Vzhľadom na vyššie uvedené východiská považuje ústavný súd za potrebné zaoberať sa predovšetkým otázkou, či trestná vec vedená na okresnom súde proti sťažovateľovi a ďalším obvineným je z hľadiska právneho alebo faktického vecou zložitou.

V tejto súvislosti treba prisvedčiť okresnému súde, že táto trestná vec je najmä zo skutkového hľadiska zložitá z dôvodu, že 17 zväzkov spisu obsahuje 5 760 strán, pričom treba prihliadnuť aj na pripojený spis sp. zn. 5 T 181/01 týkajúci sa sťažovateľa, ktorý má 644 strán, a sčasti aj na ďalší pripojený spis sp. zn. 5 T 180/01, ktorý má 807 strán a ktorý sa týka dnes už nebohého I. M., voči ktorému bolo trestné stíhanie zastavené. Je zrejmé, že preštudovanie takého kvantitatívne rozsiahleho spisu je časovo náročné. Trestnú vec však treba považovať za skutkovo a právne náročnú a zložitú aj preto, že v obžalobe vymedzené skutkové deje sú komplikované a náročné tak na zisťovanie skutkového stavu, ako aj na hodnotenie dokazovania.

2. Ďalej sa ústavný súd zaoberal správaním sťažovateľa ako obvineného v trestnom konaní v tom zmysle, či on svojím postupom nespôsobil, že trestná vec doposiaľ nie je ukončená.

V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že nijaké skutočnosti, ktoré by zo strany sťažovateľa mohli mať vplyv na rýchlosť a plynulosť trestného konania pred okresným súdom, neboli zistené. Pokiaľ sťažovateľ využil svoje právo požadovať prepustenie z vyšetrovacej väzby na slobodu, nie je takéto jeho konanie možné pričítať v jeho neprospech v súvislosti so skúmaním rýchlosti a plynulosti trestného konania. Práve naopak, zo strany sťažovateľa šlo iba o realizáciu jedného z jeho najpodstatnejších obhajobných práv.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnom konaní.

Okresnému súdu bola trestná vec sťažovateľa prikázaná uznesením najvyššieho súdu zo 4. apríla 2001, pričom bola zároveň odňatá Okresnému súdu v Prievidzi. Najvyšší súd teda ustálil, že vecne a miestne príslušným súdom je okresný súd. Spis došiel okresnému súdu 11. apríla 2001. Napriek stanovisku najvyššieho súdu okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 66/01 zo 16. mája 2001 postúpil trestnú vec sťažovateľa na prejednanie Krajskému súdu v Trenčíne. Vyvolal tým pomerne dlhotrvajúce konanie, v ktorom sa riešili otázky miestnej a vecnej príslušnosti súdov. Táto procedúra bola ukončená až uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 2/2002 z 18. januára 2002, ktorým bolo vyslovené, že príslušným na vykonanie konania v prvom stupni v tejto trestnej veci je okresný súd. Spis sa vrátil z najvyššieho súdu 28. januára 2002.

Podľa názoru ústavného súdu obdobie od 16. mája 2001 do konca januára 2002 treba považovať za zbytočný prierah v zmysle článkov ústavy, listiny a dohovoru, ktorých porušenie sa namieta.

Akékoľvek pochybnosti o miestnej a vecnej príslušnosti okresného súdu sa uznesením najvyššieho súdu z 18. januára 2002 skončili a nič nebránilo tomu, aby okresný súd vytýčil hlavné pojednávanie, resp. neverejné zasadnutie na predbežné prejednanie obžaloby. V tejto súvislosti treba konštatovať, že pôvodný zákonný sudca M. K. termín hlavného pojednávania alebo neverejného zasadnutia vytýčiť nemohol, lebo 12. februára 2002 mu bola trestná vec predsedníčkou okresného súdu odňatá z dôvodu, že minister spravodlivosti Slovenskej republiky mu dočasne pozastavil výkon funkcie sudcu v dôsledku podaného návrhu na začatie disciplinárneho konania. Zároveň predsedníčka okresného súdu pridělila trestnú vec na prejednanie a rozhodnutie súčasnej zákonnej sudkyňi JUDr. K. S.

Pokiaľ ide o skúmanie správania sa okresného súdu v ďalšom období (po januári 2002), ústavný súd odkazuje na svoje závery uvedené v náleze sp. zn. I. ÚS 137/02, z ktorých vyplýva, že „je daná jednoznačná príčinná súvislosť medzi opatrením predsedníčky okresného súdu a skutočnosťou, že novo určená zákonná sudkyňa musela začať znova študovať trestný spis, ktorý už predchádzajúci zákonný sudca mal naštudovaný. Ide o skutočnosť, za ktorú je objektívne zodpovedný z hľadiska namietaného porušenia

základného práva okresný súd. Inak povedané, keby nevznikla potreba trestnú vec odňať pôvodnému zákonnému sudcovi, nevznikla by ani potreba nového naštudovania trestného spisu novou zákonnou sudkyňou.

Ústavný súd objektívnu zodpovednosť okresného súdu opiera predovšetkým o závery, ktoré vyplývajú z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 87/02 z 15. augusta 2002. Najvyšší súd ako vrcholný orgán sústavy všeobecných súdov a ako jediný orgán oprávnený rozhodovať tak o odňatí a prikázaní trestných vecí, ako aj o sporoch o príslušnosť v prípadoch súdov nemajúcich iný spoločne nadriadený súd zaujal jednoznačné stanovisko, podľa ktorého vecne i miestne príslušným na prejednanie a rozhodnutie v trestnej veci sťažovateľa je okresný súd. Zároveň tiež konštatoval, že nesprávnym pracovným postupom okresného súdu, a to postúpením veci Krajskému súdu v Trenčíne, rozhodnutím o väzbe samotným predsedom senátu a rozhodovaním o príslušnosti súdu na konanie, došlo k tomu, že sa nezačalo konať o veci po 11. apríli 2001. Najvyšší súd výslovne dospel k záveru, že „nečinnosť alebo liknavosť súdu, prípadne opakované procesné pochybenia súdu, ktoré nemali pôvod v konaní obvinených“, nie je možné považovať za dôvody, kvôli ktorým by bolo možné predĺžiť lehotu trvania väzby“.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že od 16. mája 2001 došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru zo strany okresného súdu. Tento stav doposiaľ trvá.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Vzhľadom na citované ustanovenie ústavný súd prikázal okresnému súdu v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 5 T 8/02 konať.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu. V danom prípade ústavný súd považoval vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, ako aj na zásadu spravodlivosti za primerané priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk. V tejto súvislosti treba tiež uviesť, že doba trvania väzby bola u sťažovateľa kratšia ako v prípade spoluobžalovaného K.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2003